

Viite

UTP 22/2012vp

Asia

SAHELIN TILANNE; UTP-KIRJELMÄ EDUSKUNNALLE

Asiasanat	LÄNSI-AFRIKKA, ALGERIA, ERITREA, MAURITANIA, SUDAN, TSHAD, POHJOIS-AFRIKKA, MASHREK MAGHREB
Hoitaa	ALI-10; ALI-20
Hoitaa UE	ABA; ALG
Koordinoi	
Tiedoksi	ALI-01; ALI-02; AVS-KEO; KEMI-00; KEO-70; POL-01; POL-02; POL-10; POL-30; POL-40; POL-50; VNEUS EUE; LON; MAD; PAR; RAB; TUN; YKE SM; TPK
Laatija jakanut	Eduskunta/UAV

Ohessa lähetetään eduskunnalle perustuslain 97§:n mukaisesti selvitys (UTP-kirjelmä) Sahel-alueen tilanteesta.

Osastopäällikkö

Risto Piipponen

LIITTEET

SahelLiite 1. Mali, Liite 2. Algeria, Liite 3. Mauritania, Liite 4. Niger, Liite 5. Nigeria, Liite 6. Senegal, Liite 7. Burkina Faso, Liite 8. Tshad, Liite 9. Sudan, Liite 10. Eritrea, Liite 11. Sahelin ja Länsi-Afrikan hankkeet 12. Humanitarian Aid

Eduskunnan UAV 28.9.2012 SAHELIN TILANNE

Sahelin vyöhykkeeseen katsotaan kuuluvan Mauritania, Mali, Niger, Burkina Faso ja Tšad, mutta siihen linkittyvät myös Maghreb-maiden (Marokon, Algerian ja Libyan) eteläosat ja Länsi-Afrikan maiden (Senegal, Nigeria, Niger, Kamerun) pohjoisosat. Sahel kuuluu maapallon köyhimpiin ja alikehittyneimpiin alueisiin ja sen maita vaivaavat työttömyys, heikko hallinto, sosiaaliset konfliktit, etniset jännitteet, rikollisuus ja terrorismi.

Sahelin alue on kriisiherkkää. Malin kriisi uhkaa luoda levottomuuksien ketjun, joka ulottuu lännessä Mauritanian ja Malin kautta Nigeriin ja idässä Tšadiin ja Sudaniin sekä edelleen Afrikan sarven kautta merirosvoja vilisevään Adeninlahteen. Pohjois-Malissa valtaa käyttävät islamistiset ryhmittymät *Ansar Dine* sekä *Movement for Unity and Jihad in West Africa* (oletetaan kytkeytyvän Al-Qaedaan), jotka noudattavat äärimmäisen tiukkaa tulkintaa islamilaisesta oikeudesta (shari'a).

Sahelin alueen jännitteitä lisää kilpailu luonnonvaroista. Epävakailla raja-alueilla kiistellään öljyn ja mineraalien, eritoten uraanin hyödyntämisestä ja saatavien tulojen jakamisesta. Kuivuuden ja aavikoitumisen aiheuttama vesivarojen ja viljelys- ja laidunmaiden ehtyminen on johtanut toistuviin humanitaariin kriiseihin. Sahelin alueen kolme suurinta humanitaarista huolenaihetta ovat akuutti ruokakriisi, krooninen nälänhätä sekä Malin sisäinen ja rajat ylittävä pakolaisuus. Sahel on kohdannut kolme ruokakriisiä viimeisen seitsemän vuoden aikana. Huonon satokauden, kohonneen ruoanhinnan ja ilmastomuutoksen vaikutusten lisäksi Sahelin alue on Libyan ja Malin kriisien vuoksi joutunut kamppailemaan lisääntyvän pakolaisvirran kanssa. Malin kriisi vaikuttaa yli 18 miljoonaan ihmiseen. Yli 8 miljoonaa ihmistä kärsii tällä hetkellä Sahelin alueella akuutista nälänhädästä.

Sahelin kautta salakuljetetaan aseita, huumeita ja ihmisiä. Libyasta alueelle levinneet aseet ja taistelijat ovat heikentäneet koko pohjoisen Afrikan ja Lähi-idän turvallisuustilannetta. Useimpien alueen maiden valtiorakenteet ovat hauraita ja hallinto epädemokraattista. Vähemmistöt, kuten tuaregit, kokevat syrjintää. Väestöryhmien väliset jännitteet ovat aika ajoin purkautuneet väkivaltana.

Kansainvälinen radikaali islamistiliike on haastanut Pohjois-Afrikassa ja Sahelin alueella perinteisesti vallalla olleita maltillisia ja paikallisista kulttuureista vaikutteita saaneita islamin muotoja. Uskonnolliset ääriyhmät käyttävät hyväkseen heikkoja valtiorakenteita, rajat ylittävää rikollisuutta ja väestöryhmien välisiä konflikteja. Osa alueella toimivista terroristiryhmistä uhkaa myös Euroopan turvallisuutta. Ryhmät ovat syyllistyneet sieppauksiin ja panttivankiensä surmaamiseen ja esittäneet sanallisia uhkauksia Euroopan maita ja muita länsimaita vastaan. Niiden päähuomio kohdistuu kuitenkin oman asemansa vahvistamiseen Sahelin alueella ja muualla pohjoisessa Afrikassa.

Libyan sisällissota sekä yhteiskunnallinen liikehdintä Algeriassa, Marokossa ja Mauritaniassa ovat heijastuneet Sahelin alueelle toisaalta luomalla painetta poliittisten ja taloudellisten uudistusten toteuttamiseksi, toisaalta heikentämällä turvallisuutta mm. aseiden ja räjähteiden leviämisen kautta. Libyasta paenneet siirtotyöläiset rasittavat naapurimaiden ennestään hauraita kansantalouksia. Maghrebien alueen al-Qa'idan (*Tanzim Qa'idat fi Maghrib Islami*, engl. AQIM, *al-Qa'ida in Islamic Maghreb*) iskukyky on vahvistumassa aseiden leviämisen myötä. AQIM:n juuret ovat Algerian 1990-luvun sisällissodassa ja sen päähuomio kohdistuu edelleen Algeriaan. Pohjois-Nigeriassa toimiva radikaali-islamistinen *Boko Haram* -liike on kiihdyttänyt toimintaansa.

Algeria on omaksunut hyvin aktiivisen roolin Sahelin alueen turvallisuusyhteistyön rakentamisessa. Maassa toimii alueellinen terrorismin vastaisen toiminnan keskus sekä Sahelin alueen maiden terrorismin vastaisia sotilaallisia toimia koordinoiva keskus. Algeria on nostanut Sahelin tilanteen näkyvästi mm. Maghrebien unionin asialistalle ja laajentanut yhteistyötään ulkopuolisten tukijoiden, kuten Yhdysvaltojen kanssa. Länsi-Saharan kysymys estää Marokon ja Algerian lähentymisen. Se haittaa merkittävästi Sahelin alueen maiden yhteistyötä ja vaikuttaa kielteisesti koko alueen turvallisuustilanteeseen.

Länsi-Afrikan talousyhteisöllä ECOWAS:illa on tärkeä rooli Sahelin alueella. Nigeria ei ole ennen sisällytynyt Sahel-keskusteluun, mutta Nigerian pohjoisosissa vaikuttavan Boko Haramin epäillyt yhteydet Sahelin alueen terrorismiin ovat laajentaneet maantieteellistä näkökulmaa. Varsinaisen Sahelin alueen maiden valmius yhteistyöhön Nigerian kanssa on kasvanut.

Sahelin valtioiden sisäiset humanitaariset ja kehityspoliittiset toimet saattavat tulevaisuudessa jäädä yhä enemmän kansainvälisen yhteisön vastuulle, kun kansalliset voimavarat käytetään turvallisuuskoneistojen kapasiteetin ja toiminnan vahvistamiseen. Riskinä on, että alue tulee entistä riippuvaisemmaksi kansainvälisestä tuesta tuelle. Toisena riskinä on turvallisuusnäkökulman ja terrorismin vastaisen toiminnan ylikorostuminen. Sahelin valtiot joutuvat luonnollisesti vastaamaan akuuttiin uhkaan ja väkivaltaan, mutta samalla sisäisestä turvallisuudesta vastaavien tahojen poliittinen painoarvo ja resurssit kasvavat ja kehityshankkeet nähdään osana turvallisuussektoria ja alistaisina uhkien torjumiselle.

Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot ovat Sahelin alueella tärkeitä toimijoita EU:lla on maaliskuussa 2011 hyväksytty Sahel-strategia, jossa pyritään huomioimaan sekä kehitys- että turvallisuushaasteet kokonaisvaltaisesti. ECOWAS-maissa EU-strategiaan on kiinnostusta mm. siksi, että sen toimeenpanossa on kyse varsin suurista summista (600 MEUR). Sahelin maiden kiinnostus vastaanottaa rahoitusta on todennäköisesti suurempi kuin niiden kyky vastaanottaa ja käyttää apua. Suomi on suhtautunut varauksellisesti unionin kehitysyhteistyön nopeaan uudelleenikäynnistämiseen Malissa. Yksittäiset hankebudjetit ovat suuria ja niiden hallinnointi ja toteutus vaikeissa toimintaolosuhteissa haasteellista

EU:n poliittisten ja turvallisuusasioiden komitea (COPS) hyväksyi kesäkuussa 2012 Sahelin alueelle Nigeriin perustettavan siviilikriisinhallintamission operaatiokonseptin (CONOPS Plus). EUCAP Sahel Niger perustettiin saman tien. Sen päätehtävänä on turvallisuusviranomaisten voimavarojen vahvistaminen siten, että keskitytään muun muassa Nigerin turvallisuussektorin koulutukseen sekä turvallisuusviranomaisten yhteistyökyvyn kehittämiseen terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. Tämän edettyä on tarkoitus selvittää mahdollisuuksia laajentaa EU:n siviilikriisinhallintatoimintaa alueen muihin maihin Nigerissä sijaitsevan päämajan lisäksi mission yhteyshenkilöt sijoitetaan Maliin ja Mauritaniaan mm. tekemään tätä selvitystyötä.

EU on jäsenenä AU:n perustamassa International Contact-ryhmässä. Se on mahdollisesti lähettämässä alueelle missiota, jonka mandaatti ja toimintakoordinoitaisiin ECOWAS:n/AU:n kanssa. EU harkitsee lisäksi taloudellista avustusta mahdolliselle ECOWAS/AU-missiolle, joka tukisi Malin armeijan uudistamista ja sen siirtymistä Pohjois-Maliin.

YK:n yleiskokouksen korkean tason osuuden yhteydessä järjestettiin 26.9.2012 kokous Sahelin tilanteesta. Tavoitteena oli varmistaa kansainvälinen tuki YK:n Sahel –strategialle, joka esiteltiin kokouksessa. Strategia kattaa niin turvallisuus-, hyvä hallinto-, kehitys-, ihmisoikeus- kuin humanitaarisetkin kysymykset. Turvallisuusneuvostossa näyttää vallitsevan yleinen yhteisymmärrys siitä, että nopea toiminta Sahelissa on tarpeen mutta lähestymistavasta ei ole yksimielisyyttä.

Suomen suhteet Sahelin alueen maihin ovat perinteisesti olleet ohuet. Suomella ei ole alueen maissa edustustoja (lukuunottamatta Nigerian Abujan suurlähetystä, mikäli Pohjois-Nigeria lasketaan Sahelin alueeseen). Osa Suomen tukemista alueellisista hankkeista ulottuu joihinkin Sahelin maihin. Lisäksi alueella toimii muutamia suomalaisia kansalaisjärjestöjä. Suomi on vuoden 2012 aikana antanut Sahelin alueen sekä Länsi-Afrikan humanitaaristen kriisien hoitamiseen eri kanavien kautta runsaat 25 miljoonaa euroa.

Käsittelijät: Janne Jokinen p. 09-160 56396, Pirjo Virtanen p. 09-160 55526, Ilkka Nordberg 09-160 56292, Anne M Rabet 09-160 56238, Abujan edustusto: Sinikka Koski

LIITTEET:

MALI

Mali ajautui kriisiin kuluvan vuoden maaliskuussa, kun sotilasvallankaappaus syrjäytti presidentti Amadou Toumani Tourén vallasta. Armeija syytti presidenttiä maan pohjoisosien tuaregikapinan huonosta hoidosta, mutta taustalla vaikuttivat myös sosiopoliittiset olosuhteet, kuten tuaregivähemmistöjen itsenäistymistiveet, etniset ja uskonnolliset jännitteet ja armeijan halu vahvistaa maan keskusjohtoisuutta. Tuaregikapinalliset ja islamistit käyttivät hyväkseen vallankaappauksesta seurannutta valtatyhjiötä ja valloittivat Pohjois-Malin. Malin armeija luopui taistelusta ja tuaregit julistivat alueen itsenäiseksi Azawadin valtioksi. Kansainvälinen yhteisö ei ole tunnustanut tuaregien itsenäisyysjulistuksia.

Malin kriisi uhkaa luoda levottomuuksien ketjun, joka ulottuu lännessä Mauritaniaan ja Malin kautta Nigeriin ja idässä Tšadiin ja Sudaniin sekä edelleen Afrikan sarven kautta merirosvoja vilisevään Adenilahdelle. Pohjois-Malissa valtaa käyttävät, islamistiset *Ansar Dine* sekä *Movement for Unity and Jihad in West Africa* (oletetaan kytkeytyvän Al-Qaedaan) toteuttavat omaa jyrkkää tulkintaansa shari'a-laista.

Viralliset valtiolliset hallintorakenteet eivät ole Pohjois-Malissa enää toiminnassa. Epäjärjestys tarjoaa vielä entistäkin paremmat mahdollisuudet laittoman ase-, huume- ja ihmiskaupan harjoittamiselle Sahelin alueella ja on vaarana ennestäänkin epävakaille tai riskialttiille maille pohjoisessa ja keskisessä Afrikassa .

Mali nimitti uuden väliaikaishallituksen 20.8. Uudessa hallituksessa on 31 ministeriä, joista viisi on sotilasvallankaappauksen johtajan kapteeni Amadou Sanogon liittolaisia. Sotilasjuntan tavoitteista on vähän tietoja. Juntta käyttää kuitenkin edelleen poliittista valtaa eikä siviilihallituksella ole täyttä legitimitteettiä ja toimivaltuuksia. Ainoa tapa saada maahan toimiva hallitus on pitää siirtymäajan jälkeen rehelliset ja oikeudenmukaiset vaalit. Epävakaissa olosuhteissa vaalitkin saattavat tosin johtaa uusiin väkivaltaisuuksiin.

Humanitaariset tarpeet kasvavat, ihmisoikeuksia loukataan

YK:n ihmisoikeusvaltuutetun mukaan Malin pohjoisosan aseistetut ryhmät ovat syyllistyneet vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin ja mahdollisesti sotarikoksiin. Pakolaisleireiltä, erityisesti Mauritaniasta, on raportoitu naisten ja tyttöjen sukupuolielinten silpomisesta ja pakkoavioliitoista. Tietoa on saatu lisäksi lapsisotilaiden rekrytoinnista, seksuaalisesta väkivallasta, kidutuksista ja laittomista teloituksista.

Lähes kaikki maan sairaalat ja klinikat on humanitaaristen järjestöjen mukaan tuhottu. Ruokaturvallisuus on entistäkin heikompi ja Gaon alueella on koleraepidemia . Humanitaarinen luoksepääsy maan pohjoisosissa on vaikea: avustusjärjestöjä vastaan hyökätään toistuvasti ja aseellisten toimijoiden läsnäolo rajoittaa mahdollisuuksia puolueettoman humanitaarisen avun antamiseen. 90% terveydenhuoltohenkilöstöstä on siirretty maan eteläosiin. Kansainvälinen rikostuomioistuim ICC tutkii Malin sotarikoksia. Ihmisoikeusjärjestö Amnesty International vahvistaa, että Malin pohjoisosissa tapahtuu vakavia ihmisoikeusloukkauksia.

Maan sisäisten pakolaisten määrä on 174 000 ja muihin maihin, kuten Algeriaan, Burkina Fasaan, Mauritaniaan ja Nigeriin, on virrannut Malista neljännesmiljoona pakolaista. Kansainvälisen Punaisen Ristin (ICRC) mukaan poliittista ratkaisua ei ole näköpiirissä.

ECOWAS:in vakautusjoukot

ECOWAS on vastaanottanut Malin tukipyynnön maan pohjoisten alueiden takaisinvaltaamiseksi ja suunnittelee vakautusjoukkojen (Ecowas Standby Force Mission in Mali/MICEMA) lähettämistä Maliin. ECOWAS tarjosi alueellisia rauhanturva- ja vakautusjoukkoja Maliin heti vallankaappauksen jälkeen (3300 hlön vahvuus). ECOWAS-joukkojen ja Malin oman armeijan valmiustilasta on ristiriitaisia

tietoja. Monet asiantuntijat epäilevät länsiafrikkalaisten joukkojen kykyä toteuttaa operaatiota vaikeissa erämaaolosuhteissa. ECOWAS on järjestänyt useita huippukokouksia Malin tilanteen vuoksi ja jatkaa kriisineuvottelujaan Malissa.

EU:n tavoitteita ovat Malin transitioprosessin tukeminen, uudet vaalit, Malin armeijan uudistaminen, maan pohjoisosan tilanteen vakauttaminen sekä EU:n kehitysyhteistyön asteittainen uudelleenkäynnistäminen. EU on valmis asettamaan kohdennettuja sanktioita, jos siirtyminen siviilihallintoon ei etene toivotulla tavalla.

YK:n turvallisuusneuvosto on antanut täyden tukensa ECOWAS:n ja AU:n sovitteluponnistuksille, muttei ole toistaiseksi antanut valtuutusta alueellisille joukoille. YK:n turvallisuusneuvoston, kuten myös EU:n rahoituksellinen tuki edellyttäisi tarkempaa operatiivista suunnitelmaa. Mali on pyytänyt YK:lta virallista lupaa sotilaalliseen väliintuloon islamistikapinallisten kukistamiseksi.

YK:n yleiskokouksen yhteydessä pidettiin 26.9. korkean tason tapaaminen Sahelin tilanteesta. Euroopan unionia edusti Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Herman van Rompuy. Keskustelun pääaiheeksi nousi Malin tilanne.

LIITE 2

ULKOASIAINMINISTERIÖ
ALF10

TAUSTAMUISTIO

20.9.2012

Algeria

Algerian sisäpolitiikka

Algeriassa uudistukset ovat edenneet rauhanomaisesti. Algerian presidentin Bouteflikan uudistusprosessin tähtäimessä on ollut mm. hallituksen nuorentaminen ja perustuslain uudistaminen v. 2013 aikana. Algerian parlamenttivaalien voittajiksi keväällä nousivat vanhat puolueet FLN (Front de libération national) sekä RND (Rassemblement national démocratique). Puoluekentän pirstaleisuus sekä 5 %:n äänimäärän saavuttamistavoite toimi suuria puolueita suosivasti kuten Tunisiassakin. Parlamenttiin tuli kuitenkin paljon uusia kasvoja, ja mm naisten osuus nousi 31 %:iin kansanedustajista. Islamistien osuus parlamenttipaikoista jäi poikkeuksellisen vähäiseksi eli 14:ään %:iin. Uusi hallitus nimitettiin 4.9.2012. Presidentti Bouteflika nimitti pääministeriksi pitkän linjan ministerin, Abdelmalek Sellalin. Ulkoministerinä jatkaa edelleen Mourad Medelci. Uusia ministereitä pitkään kiertäneiden ministereiden tilalle nimettiin kymmenen. Presidentinvaalit järjestetään v. 2014.

Algerian taloudellinen tilanne on energiavarantojen ansiosta kohtalaisen hyvä, ja se onkin varannut uudistusohjelmaansa lähes 300 mrd dollaria infrastruktuurin ja palvelujen perustamiseen ja korjaamiseen. Se joutuu vastaamaan myös erityisesti nuorten vaatimuksiin paremmasta elintasosta ja työllistymismahdollisuuksista. Hallitusohjelmaan kuuluu maan riippuvuuden vähentäminen energiasta ja luonnonvarojen järkevä hallinta sekä teollisuustuotannon kasvattaminen. Algeria on ollut kiinnostunut Suomen tarjoamasta tieto-aidosta. Kehityksen suunta on Algeriassa lupaava ja maalla on paljon potentiaalia myös Suomen kauppakumppaniksi. Islamilaisessa maailmassa kuohunutta aiheuttaneisiin asioihin (profeetta Muhammedia pilkkaava filmi, pilakuvat, arabikevät) on Algeriassa reagoitu maltillisesti.

Algerian ulkopoliittikka

Algerian ulkopoliittikka on perinteisesti perustunut puuttumattomuuspolitiikalle. Viime aikoina se on kuitenkin osoittanut uutta aktiivisuutta ulkopoliitikassaan ja pyrkii luomaan hyvät suhteet kaikkialle. Siitä on tullut merkittävä taustavaikuttaja Arabiliitossa ja Afrikan unionissa. Algeria toivoo voivansa hyödyntää myös Maghrebien unionia taloutensa vauhdittamiseksi, ja se on pyrkinyt eristämään Länsi-Saharan kysymyksen erilliseksi poliittiseksi kysymykseksi kaupallisten suhteiden syventämiseksi Marokon kanssa. Algeria pyrkii vaikuttamaan myös Sahelin alueen kehitykseen rajat ylittävällä terrorisminvastaisella toiminnallaan. Entisen siirtomaaisännän, Ranskan kanssa Algerialla on paljon yhteistyötä tieteen ja kaupan alalla ja Ranska on suurin tuontimaa. Algerian ja EU:n suhde on lähenty-mässä. Assosiaatiosopimus nähdään hyödyllisenä mm. Algerian talouden monipuolistamishankkeiden edistämiseksi. Algeria on kahdenvälisenä kauppakumppanina tavoiteltu vakavaraisuutensa ja isojen hankkeiden vuoksi.

Suomen ja Algerian väliset suhteet

Suomen ja Algerian väliset suhteet ovat hyvät. Suomi tunnetaan nykyaikaisena, korkean teknologian ja vakaiden yhteiskunnallisten olojen maana, joka noudattaa tasapuolista ulkopoliittikkaa mm. Lähi-idässä ja jolla ei ole rasitteita siirtomaakaudelta. Suurlähettilään paluu Algeriin syksyllä 2011 on otettu tyytyväisenä vastaan. Suomelta toivotaan tukea erityisesti kestävien energiaratkaisujen ja koulutusjärjestelmän uudistusten kehittämiseen. Algerian infrastruktuurihankkeet (mm. suursatamahanke) ja tietotekniikka tarjoavat myös Suomelle kaupallisia mahdollisuuksia.

Korkean tason vierailuja ei ole viime vuosina ollut. Poliittiset konsultaatiot pidettiin valtiosihteeri Torstilan johdolla Alger'ssa huhtikuussa 2012. Algerian ulkoministerillä Mourad Medelcillä on voimassaoleva kutsu Suomeen. Sen sijaan yhteistyöhankkeisiin liittyviä valtuuskuntavierailuja on viime aikoina ollut runsaasti.

Mauritania

Kulttuurisesti ja poliittisesti Mauritania katsoo kuuluvansa pikemminkin Pohjois-Afrikkaan ja arabimaihin kuin Saharan eteläpuoliseen Afrikkaan. Eliitti – nk. valkoiset maurit – polveutuu arabivalloittajista. Mauritania on entinen Ranskan siirtomaa (itsenäistyi vuonna 1960) ja ranska on edelleen yleisesti käytössä koulututetun väestön parissa. Mauritania on Maghrebien unionin jäsenvaltio (Union du Maghreb arabe). Sahelin alueen kriisiytyminen on tiivistänyt sen turvallisuusyhteistyötä Algerian, Malin ja Nigerin kanssa.

Mauritanian noin miljoonan neliökilometrin aluetta asuttaa kolme miljoonaa asukasta. Alueesta 80 % on hyvin harvaan asuttua aavikkoa ja vain heikosti valtion valvonnassa. Väestö on keskittynyt maan eteläosiin Senegal-joen lähistölle sekä pääkaupunkiin Nouakchottiin. Yhteiskunnalliset erot ovat suuria. Orjuus kiellettiin lailla vuonna 2007 mutta vuosisatainen perinne on vahva: jopa viidenneksen Mauritanian väestöstä arvioidaan edelleen elävän orjuudessa. Mauritaniassa on muitakin vakavia ihmisoikeusloukkauksia. Amnesty International syyttää Mauritanian hallitusta systemaattisista kidutuksista.

Maan väestöstä 42%:n lasketaan edelleen elävän köyhyydessä. Suuresta osasta maata puuttuu kokonaan liikenne-, energia- ja vesihuollon infrastruktuuri. Talous on riippuvainen varsinkin öljyn ja rautamalmin maailmanmarkkinahinnoista sekä ulkomaisesta avusta. Bruttokansantuote kasvoi vuonna 2010 noin 5%. Hallitus on aloittanut useita uudistuksia, joiden tarkoituksena on kehittää maan talouselämän toimintaedellytyksiä. Korruptio on yksi suurista ongelmista.

Sahelin alueen vakautta uhkaavat terrorismi, ihmiskauppa, laitton asekauppa, huumeiden salakuljetus sekä ihmissalakuljetus ja ihmiskauppa ovat suuria ongelmia Mauritaniassa. AQMI (*Al Qaida au Maghreb Islamique*) on tehnyt maassa pommi-iskuja. Algeria, Mali, Mauritania ja Niger yrittävät yhteisvoimin taistella AQMI:n vaikutusvaltaa vastaan. Yhteistyötä haittaavat mm. viranomaisien heikko toimintakyky sekä Länsi-Saharan kysymys. Vuonna 1976 Mauritania sai sopimuksella Marokolta osan Länsi-Saharaa, mutta luopui siitä muutaman vuoden kuluttua Polisarion hyökkäysten vuoksi. Se osallistuu tarkkailijana YK:n pääsihteerin erityisedustaja Christopher Rossin johtamiin neuvotteluihin.

Mauritaniassa tapahtui sotilasvallankaappaus vuonna 2008. Sotilasjunta suostui kansainvälisen painostuksen alla järjestämään vaalit heinäkuussa 2009. Sen johtaja Mohamed Ould Abdel Aziz valittiin maan presidentiksi. Oppositio kiisti tuloksen. Lokakuulle 2011 ajoitettuja parlamenttivaaleja on lykätty. Hallitsevan puolueen (Union pour la République) asema on vahva. Tyytymättömyys poliittiseen järjestelmään kytee mutta Tunisiasta alkunsa saanut poliittinen liikehdintä on tähän mennessä jäänyt vaimeaksi.

Euroopan unionin mielenkiinto Mauritaniaa kohtaan on viime aikoina lisääntynyt. Tässäkin on taustalla Sahelin alueen kriisiytyminen. Mauritania on mukana EU:n Sahel-strategiassa. Maan öljy- ja kaasuvarat sekä rannikon kalavarat ovat eurooppalaisen mielenkiinnon kohteena. EU pyrkii tukemaan poliittisia uudistuksia. Tunisiasta joulukuussa 2010 alkunsa saanut yhteiskunnallinen liikehdintä on ulottunut myös autoritaarisesti hallittuun Mauritaniaan, mutta rajoittunut tähän mennessä hajanaisiin mielenilmauksiin, joilla ei ole ollut poliittista merkitystä.

Suomen ja Mauritanian välillä ei viime vuosina ole juuri ollut kahdenvälisiä kontakteja lukuun ottamatta tapaamisia, jotka ovat liittyneet Suomen ehdokkuuteen YK:n turvallisuusneuvostoon kaudelle 2013-2014. Ulkoministeri Stubb tapasi ulko- ja yhteistyöministeri Naha Mint Mouknass'n Afrikan huippukokouksessa Addis Abebassa tammikuussa 2011. Opetusministeri Arhinmäki tapasi maan edustajia UNESCO:n yleiskokouksessa Pariisissa lokakuussa 2011. Valtiosihteeri Torstila tapasi Mauritanian ulkoministeri Hamadi Ould Hamadin Afrikan unionin ulkoministerikokouksen yhteydessä tammikuussa 2012.

Mauritanian suurlähettiläs jätti valtuuskirjansa helmikuussa 2011 ja tapasi tässä yhteydessä Suomen poliittista johtoa sekä TN-kampanjan edustajia. Mauritanian Brysselissä toimiva suurlähetystö vastaa Suomesta.

Suomi antoi vuonna 2005 Kansainvälisen Punaisen Ristin kautta 300 000 euroa Mauritaniaan suuntautuneisiin, mm. ruoka-apua ja perusterveydenhoitoa sisältäviin ohjelmiin. Lisäksi Suomi tuki FAO:n heinäsiirkojen lisääntymisen hillitsemisohjelmaa 500 000 eurolla 2004. Kahdenvälisiä kehitysyhteistyöhankkeita ei ole ollut. Mauritania on kiinnostunut hyvään hallintoon ja ympäristöön liittyvistä hankkeista ja osaamisesta. Käytännössä mahdollisuudet käynnistää kahdenvälisiä yhteistyötä ovat rajalliset.

Ulkoasiainministeriö
Afrikan ja Lähi-Idän osasto/ALI-20

20.9.2012

LIITE 4.

Abujan suurlähetystö

Niger

Niger on yksi köyhimmistä maista maailmassa ja kansainvälisen huume- ja ihmiskaupan läpikulkumaa. Sahelin alueen turvallisuustilanne on nopeasti heikentynyt Libyan kriisin, Malin vallankaappauksen, sitä seuranneen kriisin ja terroristiryhmittymien toiminnan myötä (*AQIM/ Al Quaida in the Islamic Maghreb, MUJAO/Movement for Unity and Jihad in West Africa sekä Nigerian Boko Haram*)

Nigerin poliittinen tilanne on kuitenkin suhteellisen vakaa. Maa palasi sotilasvallankaappauksen jälkeen siviilihallintoon, kun presidentti Issoufou astui valtaan v. 2011 rauhallisesti sujuneiden vaalien jälkeen. Integroiva politiikka on vähentänyt tuaregikapinan riskiä (viimeisin kapina v. 2009) ja muun muassa maan pääministeri on tuaregi. Tuaregien asuttama Pohjois-Nigerin uraanialue on silti erityisen herkkä, koska peräti 70 %:a maan vientituloista tulee uraanista.

EU on käynnistämässä alueellista siviilikriisinhallintaoperaatiota Nigerissä (EUCAP SAHEL Niger), Sahel-strategian puitteissa.

Kaksi kolmasosaa Nigerin pinta-alasta on autiomaata. Tänä vuonna 5,5 miljoonaa nigeriläistä kärsii ruoka- ja elintarvikekriisistä - ensin Sahelin kuivuuden ja sen jälkeen Niger-joen rajujen tulvien vuoksi. Tulvien seurauksena 400 000 henkeä on joutunut jättämään kotinsa.

Libyan kriisin johdosta Nigeriin tuli n. 260 000 paluumuuttajaa - siirtotyöläisiä ja Gaddafin entisiä sotilaita. Nigerin hallitus otti paluumuuttajat järjestelmällisesti vastaan ohjaten heidät takaisin kotiseuduilleen ja riisuen heidät aseista. Paluumuuttajat ovat kuitenkin vaarassa liittyä rikollisiin ryhmiin ja rasittavat jo valmiiksi hauraita alueita ja elinkeinorakenteita. Pohjois-Malista on sittemmin tullut n. 57 000 pakolaista. Niger on pitänyt Gaddafin poikaa, Saadi Gaddafia kotiarestissa tämän paettua Nigeriin Libyan tilanteen kärjistyessä. Joidenkin lähteiden mukaan Saadi Gaddafi olisi saamassa turvapaikan Etelä-Afrikasta.

Niger on aktiivinen ja tärkeä toimija Malin kriisin ratkaisussa. Niger on Malin rajanaapuri ja lisäksi osa Nigerin väestöstä kuuluu Malin tapaan tuaregien etniseen ryhmään. Nigerillä ei kuitenkaan liene kapasiteettia ottaa isoa roolia Malin tilanteessa eikä Länsi-Afrikan talousyhteisö ECOWAS:aan ole sitä Nigerille antanut.

Suomella ei ole kahdenvälistä kehitysyhteistyötä Nigerissä, mutta kaksi alueellista hanketta kattaa myös Nigerin: ilmastonmuutoksen sopeutumisohjelma sekä paikallisyhteisöjen metsien käyttö- ja hallintoi-keuksien edistämishanke. Suomi on antanut Sahelin alueelle humanitaarista apua FAO:n, UNICEFin, UNHCR:n ja WFP:n sekä Nigeriin kohdennettuna FAO:n, WFP:n ja FRC/ICRC:n kautta

LIITE 5

Nigeria

Nigeria on taloudellisesti ja väestömäärältään Afrikan suurvalta. Länsi-Afrikassa Nigerialla on alueellinen johtoasema poliittisissa kriiseissä ja rauhankäytöstehtävissä. Nigerian joukot olivat päävastuussa alueellisissa rauhanturvajoukoissa Sierra Leonen ja Liberian sisällissodissa. Afrikan maista Nigeria luovuttaa eniten joukkoja rauhanturvaoperaatioihin ja koko maailmassakin se sijoittuu neljänneksi. Sisäpoliittisesti Nigerialla on vakavia ongelmia. Öljyntuotannostaan ja resursseistaan huolimatta nigerialaisväestöstä jopa 70 % elää köyhyysrajan alapuolella ja köyhien määrä on yhä kasvamassa. Yhteiskunnallisesti maa on epätasa-arvoinen ja talouskasvu jakautuu epäoikeudenmukaisella tavalla poliittisen eliitin ja kansalaisten välillä. Oikeuslaitos, poliisi ja viranomaiset ovat usein korruptoituneita, eivätkä noudata oikeusvaltioperiaatteita. Yksilönoikeuksilla on vähäinen merkitys, eikä Nigeriassa ole vahvaa kansalaisyhteiskuntaa niitä edistämässä. Nigeria on laittoman maahanmuuton suurimpia riskimaita ja yksi keskeisimpiä ihmiskaupan lähtö- ja läpikulkumaita. Väestönkasvu on Nigeriassa nopeaa ja lähi-vuosikymmeninä väestön määrä on nousemassa 200 miljoonaan. Tulevina vuosina paine laittomaan maahanmuuttoon tulee yhä lisääntymään.

Nigerian elinkeino- ja talouselämällä on suuria rakenteellisia haasteita, mutta suuren markkina-alueen ja potentiaalinsa vuoksi se on silti mielenkiintoinen ja yhä tärkeämpi kauppakumppani monelle Euroopan maalle, myös Suomelle.

Presidentti Goodluck Jonathanin asema ei ole täysin vakaa. Jonathan nousi virkaan varapresidentin asemastaan tammikuussa 2010 edeltäjänsä presidentti Yar'Aduan sairastuttua. Sijaisuusnimitys aiheutti poliittisen eliitin keskuudessa värikkään valtataistelun, jonka keskeisimpänä kysymyksenä oli vallanjako Pohjois- ja Etelä-Nigerian välillä. Huhtikuussa 2011 Nigeriassa järjestettiin kuvernööri-, parlamentti- ja presidentinvaalit. Valtapuolueen PDP:n (People's Democratic Party) ehdokas Jonathan valittiin presidentiksi selvällä enemmistöllä.

Vuoden 2011 vaaleja seurasi väkivaltaisia mellakoita, joissa kuoli satoja ihmisiä. Vaaleista lähtien turvallisuustilanne Nigeriassa on huolestuttavalla tavalla muutenkin heikentynyt. Islamilaisfundamentalistisen ääriliikkeen Boko Haramin toiminta on lisääntynyt ja se suorittaa lähes päivittäin pommi-iskuja valtion rakennuksia ja siviiliväestöä kohtaan. Elokuussa 2011 YK:n päämajaan Abujassa tehtiin itsemurhaisku, jossa kuoli yli 20 työntekijää. YK-iskun tekijäksi epäillään Boko Haramia, mutta siitä ei ole täyttä varmuutta. Boko Haramilla uskotaan olevan yhteyksiä Sahelin terroristi- ja rikollisryhmiin, kuten Maghrebien Al Qaedaan (AQIM). Liikkeen toiminnan laajempina taustatekijöinä ovat köyhyys ja nuorisotyöttömyys, mutta myös rikollisryhmät ovat ryhtyneet käyttämään epävakaa tilannetta hyväkseen. Nigerian hallitus on pyrkinyt vastaamaan Boko Haramin toimintaan ensisijaisesti voimankäytöllä.

Tammikuun 2012 Kanon iskun jälkeen hallitus on yrittänyt avata dialogi- neuvotteluyhteyden liikkeen johtajiin, mutta yritykset ovat epäonnistuneet. Kansalaiset ovat arvostelleet hallitustaan siitä, ettei se pysty takaamaan kansalaisilleen perusturvallisuutta. Valtionbudjetista kolmasosa käytetään turvallisuussektorille, mikä merkitsee pienempiä osuuksia peruspalvelusektoreille, jotka ovat hyvin alikehittyneitä. Yhtenä presidentti Goodluck Jonathanin tärkeimpänä haasteena on säilyttää suuren liittovaltion yhtenäisyys. Presidentti joutuu tasapainoilemaan maan eri osien ja etnisten ryhmien välillä. Vuoden 2015 presidentinvaalipeli on jo käynnistynyt ja vaikuttaa keskeisesti Nigerian sisäpolitiikkaan. Presidentti pyrkii talousuudistuksiin painottuvalla hallitusohjelmallaan ("Transformative Agenda") parantamaan legitimitettiään, mutta turvallisuustilanne Pohjois-Nigeriassa vie suurimman osan huomiosta. Boko Haramin lisäksi Nigeriassa on kaksi muuta pääkonfliktia, jotka aika ajoin aktivoituvat:

1) Muutamana vuosikymmenen ajan Etelä-Nigerian Niger-joen suistoalueella (Niger Delta) paikallisväestö on vaatinut ihmisoikeuksien ja ympäristönsuojelun kunnioittamista ja öljytulojen oikeudenmukaisempaa jakoa. Paikallisväestön vastarinnan tilalle on kuitenkin noussut järjestäytynyt rikollinen militanttitoiminta, joka keskittyy taloudellisen hyödyn tavoitteluun laittoman öljyntuotannon (oil bunkering) ja kidnappauksien avulla.

2) Nigerian keskiosassa (Middle Belt) on pitkään kytenyt yhteisöjen välinen konflikti, joka välillä aktivoituu hyökkäyksiin siviiliväestöä kohtaan. Tilanne on erityisen vaikea Josin kaupungissa vanhan väestöosan (maanviljelijät, kristittyjä) ja uuden väestöosan (karjankasvattajat, muslimeja) välillä.

Suomen ainoa suurlähetystö Länsi-Afrikassa sijaitsee Nigeriassa, Abujassa. Suomen suurlähettiläs on akkreditoitunut Ghanaan, Beniniin, Liberiaan, Senegaliin sekä Länsi-Afrikan talousyhteistyö ECO-WAS:iin. TP Halonen vieraili Nigeriassa v. 2009. Suomen ja Nigerian välisiin kaupallisiin suhteisiin on viime vuonna panostettu korkealla tasolla. Suomi toteuttaa ihmiskaupan vastaista hanketta Nigeriasa.

Ulkoasiainministeriö
Afrikan ja Lähi-Idän osasto

20.9.2012

LIITE 6
SENEGAL

Senegal on pitkään ollut poliittisesti Afrikan vakaimpia valtioita, maassa toimii monipuoluejärjestelmä ja vaalit ovat vuosikymmenten mittaan perinteisesti olleet suhteellisen rehelliset ja rauhalliset. Opposition voitto vuoden 2009 kunnallisvaaleissa on osoitus demokratian myönteisestä kehityksestä kuten myös presidentti- ja parlamenttivaalit kuluvaan vuoden helmikuussa. Maan pitkäaikainen presidentti Abdullah Wade (2000-2012) hävisi vaaleissa lopulta Macky Sallille, joka onnistui yhdistämään hajanaisen opposition. Wade, joka on saanut laajaa kansainvälistä tunnustusta työstään rauhanneuvottelijana, ei kiistänyt vaalituloksia.

Sall muodosti hallituksen, jota johtaa yritysmaailmassa kannuksensa saanut pääministeri. Hallituksen virkoja vähennettiin 40:stä 25:een. Valtiovarainministeriö on luvannut laatia maalle uuden taloudellisen kehityksen strategian, jossa pääpaino on infrastruktuurin ja koulutuksen kehittämisessä. Strategian päätavoitteena on työpaikkojen lisääminen ja erityisesti nuorisotyöttömyyden vähentäminen. Hyvään hallintoon luvataan kiinnittää erityistä huomiota. Waden kaudella korruptio lisääntyi ja suurten skandaalien kohteeksi joutui myös hänen poikansa. Senegalin sijoitus Transparency International –järjestön vertailussa laski Waden hallituskaudella 105. sijalta 112. sijalle.

Yli puolet Senegalin 12 miljoonan väestöstä on alle 20-vuotiaita,, nuorisotyöttömyys on kasvava ongelma ja puolet maan väestöstä on lukutaidottomia. Ruoan ja öljyn hintojen nousu sekä jatkuvat sähkökatkot ovat lisänneet kansan tyytymättömyyttä.

Väkivalta Senegalin eteläisen, Guinea-Bissaun rajalla sijaitsevan Casamancen maakunnassa on kestänyt vuodesta 1982 mikä tekee siitä mantereen pisimpään kestäneen sisällissodan. Väkivaltainen siipi Casamancen kapinallisliikkeestä MFDC;n (*Mouvement des forces démocratiques de la Casamance* (MFDC) on aika ajoin uhannut lisääntyvillä hyökkäyksillä.. Irania on syytetty yhä kehittyneempien aseiden toimittamisesta kapinallisille. Paikallisen tuen vähentyessä, MFDC on tukeutunut rosvouteen toimintansa rahoittamiseksi. Tilanteella voi pahentuessaan olla vakavia seurauksia koko alueen turvallisuustilanteelle ottaen huomioon naapurimaa Guinea Bissaun epävakaan tilanteen.

Guinean, Guinea-Bissaun ja Mauritanian huumekauppa ja sen vanavedessä kulkeva rikollisuus on saanut jalansijaa myös Senegalissa. Lisääntynyt terroritoiminta on herättänyt pelkoja alueen muuttumisesta terroristien turvasatamaksi ja AQIMin arvellaan lisänneen aktiviteettejaan Sahelin lisäksi myös Senegalissa ja Nigeriassa.

Viime aikoina Senegal on saanut kielteistä julkisuutta seksuaalisiin vähemmistöihin kohdistuneesta syrjinnästä. Lisäksi Senegalissa vallitsee edelleen vuosikymmeniä kestänyt rankaisemattomuuden kulttuuri.

Suomen ja Senegalin väliset suhteet ovat vähäiset. Suomella ei ole toteuta kehitysyhteistyötä Senegalissa lukuunottamatta alueellisia hankkeita ja kansalaisjärjestötoimintaa. Suomen Nigerian suurlähettiläs Riitta Korpivaara odottaa valtuuskirjeen jättämistä Senegaliin. Presidentti Tarja Halonen vieraili Länsi-Afrikan matkallaan myös Senegalissa maaliskuussa 2009.

LIITE 7

Burkina Faso

Burkina Faso on pidetty yhtenä Länsi-Afrikan alueen vakaista maista, vaikka istuva presidentti Blaise Compaoré tulikin alun perin valtaan sotilasvallankaappauksella 1987. Burkina Faso siirtyi 1990-luvun alussa monipuoluejärjestelmään ja vapaisiin vaaleihin, mutta Compaoré ja hänen johtamansa "Demokratian ja edistyksen kongressi" (CDP) ovat säilyttäneet asemansa maan johdossa.

Compaoré voitti ylivoimaisesti loppuvuodesta 2010 järjestetyt presidentinvaalit. Hän hajotti huhtikuussa 2011 maan hallituksen sotilaskapinan seurauksena ja uusi hallitus nimitettiin samassa kuussa. Siitä lähtien Burkina Fasossa on ollut toistuvia mielenosoituksia, jotka poliisi on tukahduttanut kovilla otteilla. Protestien yhtenä syynä on presidentti Blaise Compaorén pyrkimys muuttaa perustuslakia voidakseen edelleen jatkaa virassaan. Protestien taustalla uskotaan olevan myös Libyan sisällissodan vaikutukset. Presidentti-, paikallis- ja parlamenttivaalit on määrä pitää joulukuussa 2012.

Burkina Faso on yksi maailman köyhimmistä maista. YK:n vuoden 2010 inhimillisen kehityksen asteikolla maa sijoittuu sijalle 162 yhteensä 169 maasta. Lähes kolme miljoonaa burkinaalaista, mukaan lukien puoli miljoonaa aliravittuja lapsia, on humanitaarisen avun tarpeessa johtuen Sahelin ruokakriisistä. Sahel-alueen huonontunut turvallisuustilanne ja Malin kriisin aiheuttamat väestönlikkeet rasittavat jo valmiiksi köyhää Burkina Faso. Kevään 2012 aikana Burkina Faso vastaanotti yli 60 000 Malista tulevaa pakolaista.

Presidentti Compaoré johtaa ECOWAS:in rauhanneuvotteluja Malissa. Hän on myös toiminut Guinean kriisin välittäjänä Länsi-Afrikan talousyhteisö ECOWAS:in ja kansainvälisen kontaktiryhmän (International Contact Group) nimissä ja ECOWAS:in välittäjänä myös Norsunluurannikolla. Burkina Fason ulkoministeri Djibrill Yipènè Bassolé on toiminut YK:n ja AU:n välittäjänä Sudanin Darfurin kriisissä. Burkina Faso tarjosi elokuussa 2011 turvapaikkaa Libyan Gaddafille, tunnustaen samalla kapinallisen uuston Libyan edustajaksi. Gaddafin aikana Burkina Fason ja Libyan suhteet olivat tiiviit ja Burkina Faso sai Gaddafilta huomattavaa talousapua.

Entinen siirtomaaisäntä Ranska on edelleen tärkeä kumppani Burkina Fasolle niin poliittisessa dialogissa, kauppavaihdossa kuin kulttuurisuhteissakin. Naapurimaista Norsunluurannikko on ollut Burkina Fasolle merkittävin jo siitä syystä, että siellä asuu yli 3 miljoonaa burkinaalaista. Burkinaalaisten suuri määrä Norsunluurannikolla aiheutti suurta jännitystä Norsunluurannikon v. 2010 vaalien aikana. Naapurimaan kriisin ratkettua entisen presidentti Laurent Gbagbon lopulta väistyessä ja vaalit voittaneen Alasane Ouattaran muodostaessa uuden hallituksen tilanne on kuitenkin lauennut, ja riski burkinaalaisten joukkopaluuseen pienentynyt.

Suomen ja Burkina Fason suhteet ovat ohuet, mutta ongelmattomat Suomella ei ole kahdenvälistä kehitysyhteistyötä Burkina Fason kanssa. Suomi rahoitti maassa metsäpalontorjuntahanketta vuosina 1998–2006, ja lisäksi maata on tuettu lähinnä kansalaisjärjestöhankkeiden kautta. Maa on mukana myös Länsi-Afrikan alueellisessa yhteistyössä vesi- ja sanitaatio- sekä metsäsektoreilla.

20.9.2012

TSHAD

Presidentti Idriss Déby Itnon asema maan johdossa on vahva. Hänellä on parlamentissa selkeä enemmistö; seuraavat parlamentti- ja presidentinvaalit on määrä järjestää 2016. Idriss Déby nousi virallisesti Tshadin presidentiksi vuonna 1991. Käytännössä hän piti valtaa käsissään jo joulukuusta 1990 lähtien, syöstyään edellisen presidentin ja vanhan liittolaisensa Hissène Habrén vallasta. Débyn hallintoa on syytetty räikeästä korruptiosta. Hänet on uudelleen valittu tehtävänsä neljästi eli 1996, 2001, 2006 ja 2011. Maan PMI on Emmanuel Nadingar, ja UMI/Afrikan integraatiosta vastaavana ministerinä on Moussa Faki Mahamat.

YK:n alaisen rauhanturvaoperaation, MINURCAT:n (*United Nations Mission in the Central African Republic and Chad*), joukot poistuivat Tshadista ja Keski-Afrikan Tasavallasta (KAT) vuoden 2010 lopussa. Operaatio oli toiminut vuodesta 2007. Myös Suomella oli operaatiossa rauhanturvaajia, jotka vedettiin pois huhtikuussa 2010. Lähinnä siviilien suojeluun keskittyneen MINURCATin vetäytymisestä huolimatta Tshadin turvallisuustilanne vaikuttaa kohtuulliselta. Operaatio rakensi DIS:n (*Détachement Intégré de Sécurité*) kapasiteettia siviiliväestön suojaamisessa.

Sudanin ja Tshadin parantuneet suhteet näkyvät hallitusten vastaisten kapinallisten liikkumahdollisuuksien vähentymisenä. Darfurin epävakaa tilanne voi silti vaikuttaa suuresti Tshadiin. Maan Darfurin vastaisilla alueilla on satojatuhansia pakolaisia, niin sudanilaisia kuin maan omia kansalaisia. EU on yksi tärkeimmistä humanitaarisen avunantajista. Tshadissa on ollut vakava koleraepidemia ja humanitaarinen tilanne maan itäosissa on jatkunut huonona. Maassa on paljon sekä sisäisiä että ulkoisia pakolaisia.

Tshad kuuluu YK:n (*Human Development Index*) ja kansainvälisten organisaatioiden arvioiden mukaan maailman kymmenen köyhimmän ja korruptoituneimman maan joukkoon. Sillä on öljyvaroja, mutta niiden jako ei ole juuri parantanut kansan elinolosuhteita. BKT on viime vuosina noussut, mutta julkinen talous on kriisissä suuren vaihtotasealijäämän takia.

Suomi ja Tshad

Suomen ja Tshadin suhteet ovat kaikin puolin vähäiset. Suomalaiset siviilikriisihallinnan asiantuntijat poistuivat maasta, koska Tshad ei halunnut jatkaa MINURCAT:n toimintaa. UMI Alexander Stubb vieraili Tshadissa maaliskuussa 2009. SPR ja KUA toteuttavat humanitaarista apua maassa.

LIITE 9.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
Afrikan ja Lähi-idän osasto/ALI-20

20.9.2012

SUDAN

Sudanin ja Etelä-Sudanin suhteet kiristyivät viime keväänä äärimmilleen ja maiden välillä oli aseellisia yhteenottoja. Maaliskuussa katkenneet neuvottelut (Comprehensive Peace Agreement/CPA:n avoimista kysymyksistä) käynnistettiin uudelleen vasta kesäkuussa. Ne tapahtuvat Afrikan unionin (AU) johdolla Addis Abebassa, Etiopiassa: niissä saavutettiin 4.8. alustava sopu öljyn kuljetusmaksuista. Sopi-musneuvotteluja on jatkettu syyskuussa käsittelemällä demilitarisoitua vyöhykettä maiden rajalla ja muita turvallisuuskysymyksiä. YKTN:n asettama määräaika neuvotteluille on 22.9. Sudan haluaa so-pimuksen turvallisuuskysymyksistä ennen öljykuljetusten aloittamista.

AU:n huhtikuussa hyväksymä tiekartta on antanut tehostetut raamit viime kuukausien neuvotteluille pohjoisen ja etelän välillä. Tiekartan mukaan AU laatii osapuolia sitovan ratkaisuesityksen mikäli yh-teisymmärrykseen ei muutoin päästäisi. YK:n turvallisuusneuvosto hyväksyi yksimielisesti 2.5.2012 pl 2046:n, jossa osapuolia vaadittiin lopettamaan vihollisuudet ja palaamaan neuvottelupöytään. Mikäli ratkaisua ei saataisi aikaan, osapuoliin kohdistetaan pakotteita. Tätä kirjoitettaessa Sudanin ja Etelä-Sudanin odotetaan vahvistavan korkeatason tapaamisessaan 23.9. maiden välisen sovun rajaturvalli-suudesta.

Taloustilanteen huononemisesta kärsinyt Sudan on tähän mennessä yrittänyt kompensoida menettämiään öljy-tuloja tehostamalla omaa öljyntuotantoaan ja kaivannaisten, erityisesti kullan vientiä. Vaikeutunut taloustilanne johti kesällä Sudanissa polttoaineiden hintojen nousuun ja laukaisi hallituksen vastaisia mielenosoituksia. Tähän asti arabikevät on kuitenkin vaikuttanut Sudaniin vain vähän.

Sudanin alueella sijaitsevassa Darfurissa kärsitään edelleen väkivallasta ja laittomuuksista. Kansainvälisen yhtei-sön ei ole onnistunut saada kaikkia relevantteja kapinallisliikkeitä heinäkuun 2011 Dohan asiakirjan (Doha Do-cument for Peace in Darfur, DDPD) allekirjoittajiksi. Darfurissa toimii edelleen AU:n ja YK:n UNAMID rauhantur-vaoperaatio. EU on pitänyt tärkeänä kaikkien osapuolten saamista DDPD:n osaksi ja edellyttää, että Darfurissa ihmisoikeusrikkomuksiin syyllistyneet saatetaan vastuuseen sekä korostaa ICC:n määräysten kunnioittamista.

Suomi korostaa vahvan poliittisen tuen antamista YK:lle ja AU:lle; myös EU:n tulee pyrkiä vaikuttamaan osapuo-liin, jotta ne sitoutuvat vahvasti neuvotteluihin. Suomen näkemyksen mukaan Sudanin ja Etelä-Sudanin lähen-tymistä tulee edistää kaikin keinoin. EU:n Sudanien erityisedustaja Rosalind Marsden onkin aktiivisesti pyrkinyt tukemaan maiden neuvotteluyhteyttä EU tukee AU:n mandatoimaa neuvottelupaneelia (High-Level Impleme-ntation Panel, AUHIP), joka vastaa pohjoisen ja etelän neuvotteluista; Suomi on antanut AUHIP:lle myös rahoitus-tukea.

Liite 10.
Ulkoasiainministeriö
Afrikan ja Lähi-idän osasto
ALI-20

TAUSTAMUISTIO
20.9.2012

ERITREA

Eritrean ja Etiopian välillä vallitsee jäänyt konflikti: Eritrea itsenäistyi 1993 ja maiden välillä käytiin sota 1998–2000. Maiden rajakiistalla on vaikutuksia koko Afrikan sarven turvallisuuteen ja sen paheneminen heijastuisi niin Somalian kuin Sudanien tilanteeseen. Eritrean arvioidaan tukevan Etiopian hallinnon vastaisia aseellisia ryhmittymiä. YK:n rauhanturvaoperaatio UNMEE:n päätyttyä 2008 vähenivät kansainvälisen yhteisön mahdollisuudet tilanteen tarkkailuun merkittävästi.

Eritrea on ajanut itsensä enenevässä määrin eristyksiin. Osoitus tästä on YK-turvallisuusneuvoston Eritrealle asettamat ja viimeksi joulukuussa 2011 kiristämät pakotteet, koska maa on tukenut Somalian kapinallisia, ml. al-Shabaabia.

Eritrean presidenttinä on koko sen itsenäisyyden ajan toiminut Isaias Afewerki. Eritrean suhtautuminen naapureihinsa on viime aikoina hieman muuttunut; Somalian siirtymäkauden päätyttyä viime elokuussa ilmoitti Eritrea tukevansa maan uutta hallintoa. Lisäksi Eritrea on antanut tukenut Darfurin rauhanprosessille ja edistynyt rajaongelmien selvittämisessä Djiboutin kanssa.

Eritrea ei pidä AU:ta ja IGAD:ia (*Inter-Governmental Authority on Development*) puolueettomina. Maa ilmoitti 2011 palaavansa IGADin jäseneksi, mutta ei Etiopian vastustuksen takia osallistu järjestön varsinaiseen toimintaan. Eritrea perusti AU-asioita hoitavan delegaation Addis Abebaan ja sillä on kaupungissa asianhoitaja. Eritrean humanitaarinen tilanne on vaikea ja maa on riippuvainen kansainvälisestä ruoka-avusta. Maa on pidättänyt toimittajia ja toisinajattelijoita, mukaan luettuna yhden Ruotsin kansalaisen (kaksoiskansalaisuus).

Etiopian ja Eritrean rajasota päättyi 2000 Algerin rauhansopimukseen, jonka Eritrean ei katso enää olevan voimassa. EU ja USA ovat sopimuksen todistajia. Etiopia on kieltäytynyt toteuttamasta lopullista rajapäätöstä (2002) ja miehittää Eritrealle kuuluvia alueita. Myös Eritrean armeija on demilitarisoiduilla alueilla.

EU:n Afrikan sarven erityisedustaja (EUSR) Alexander Rondos on vierailut Asmarassa kuluvan vuoden aikana tiivistämässä unionin dialogia Eritrean kanssa. Keväällä 2012 Etiopia iski Eritreassa sijaitseviin kapinallisten tukikohtiin. Maiden rajalla on tietävästi ollut viime viikkoina yhteenottoja, joiden yksityiskohdista on hyvin vähän tietoja.

Suomella ei ole edustustoa tai kahdenvälisiä kyt-hankkeita Eritreassa. Suomen Nairobissa SL on akkreditoitu Asmaraan. UMin erityisedustaja Pekka Haavisto on pitänyt keskusteluyhteyttä Eritrean hallitukseen Somalian ja Sudanin kysymysten osalta sekä toiminut linkkinä YK:n ja Eritrean välillä. Suomi painottaa, että Eritreaa on rohkaistava luopumaan eristäytymispolitiikastaan ja toimimaan rakentavasti osana kansainvälistä yhteisöä.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
Afrikan ja Lähi-idän osasto

24.9.2012

SAHELIN ALUEEN SEKÄ LÄNSI-AFRIKAN HANKKEET

Ihmiskaupan vastainen toiminta (kansallinen hanke Nigeriassa)

Kesto:	2009-2012
UM rahoitus:	820 000 euroa
Maa:	Nigeria
Tavoite:	Ihmiskaupan vastaisen toiminnan tukeminen Nigeriassa.
Toteuttavat tahot:	UNODC. National Agency for the Prohibition of Traffic in Persons and Other Related Matters (NAPTIP)

Länsi- ja Itä-Afrikan ruokaturvahanke (alueellinen hanke)

Kesto:	2012-2015
UM rahoitus:	9,5 milj. €
Maat:	Länsi-Afrikassa Ghana, Mali, Benin, Kamerun ja Senegal; Itä-Afrikassa Kenia ja Uganda
Tavoite:	Parantaa alueellista ruokaturvaa tukemalla maataloustutkimus- ja koulutusyhteistyötä. Erityistä huomiota kiinnitetään pienviljelijöitä hyödyttävään tutkimukseen ja koulutukseen. Afrikan pienviljelijöistä merkittävä osa on naisia.
Toteuttavat tahot:	Kansainvälisen maataloustutkimusverkosto CGIAR:n tutkimuslaitokset, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT, Helsingin yliopisto ja Hämeen ammattikorkeakoulu.

Vesi- sanitaatiotyön tukeminen Afrikassa (alueellinen hanke)

Kesto:	2009-2011 (vaihe I), 2012-2015 (vaihe II)
UM rahoitus:	3 milj. €(vaihe I), 12 milj. €(vaihe II)
Maat:	12 Afrikan maata: Benin, Burkina Faso, Kongon demokraattinen tasavalta, Etiopia, Kenia, Mosambik, Niger, Ruanda, Senegal, Tansania, Uganda ja Sambia. Lisäksi toimintaa ollaan laajentamassa hauraiden valtioiden alueelle (Angola, Burundi, Liberia, Sierra Leone, Sudan Zimbabwe).
Tavoite:	Vesi- ja sanitaatiopalveluiden kestävä laajentaminen köyhille
Toteuttavat tahot:	Maailmanpankki/ Vesi- ja sanitaatio-ohjelma (Water and Sanitation Program, WSP)

Ilmastohanke Länsi- ja Itä-Afrikassa (alueellinen hanke)

Kesto:	2012-2015
UM rahoitus:	10 milj. €
Maat:	Länsi-Afrikassa Mali, Sierra Leone ja Guinea, Itä-Afrikassa Kenia sekä Uganda ja/ Tansania

Tavoite:	Parantaa maaseudun pienviljelijöiden asemaa ja tuloja parempien peltometsäviljely- ja metsänhoitomenetelmien avulla, jotka lisäävät pienviljelmien ja kyläyhteisöjen hiilensidontapotentiaalia vaikuttaen ilmastonmuutoksen hillintään.
Toteuttavat tahot:	Kansainvälinen peltometsäviljelyn tutkimuskeskus ICRAF, Kansainvälinen metsäntutkimuskeskus CIFOR, Helsingin yliopisto ja Itä-Suomen yliopisto.

Ilmastonmuutokseen sopeutumisen tukiohjelma (alueellinen hanke)

Kesto:	2010-2013
UM rahoitus:	1,65 milj. €
Maat:	Länsi-Afrikassa Niger ja Ghana, itäisessä ja eteläisessä Afrikassa Kenia ja Mosambik
Tavoite:	Vahvistaa köyhien kotitalouksien edellytyksiä sopeutua ilmastonmuutokseen.
Toteuttavat tahot:	Kansainväliseen CARE International -kansalaisjärjestöön kuuluva CARE Danmark

Aloite paikallisyhteisöjen ja alkuperäisväestöjen metsien käyttö- ja hallintaoikeuksien edistämiseksi (alueellinen hanke)

Kesto:	2010-2013
UM rahoitus:	2,4 milj. €
Maat:	Päähakohdemaat Kamerun ja Liberia; lisäksi toimintaa Burkina Fasossa, Ghannassa, Kongon demokraattisessa tasavallassa ja Malissa. Sahelin maista Nigerin, Senegalin ja Mauritanian kanssa käydään hallinnon hajauttamiseen liittyvää vuoropuhelua.
Tavoite:	Edistää metsien hallintaan, metsäpolitiikkaan ja liiketoimintamalleihin liittyviä uudistuksia; paikallisyhteisöjen ja alkuperäiskansojen maan- ja metsien käyttöoikeuksien tunnustamista sekä mahdollisuuksia hyötyä metsäsektorin hiilikaupasta.
Toteuttavat tahot:	Rights and Resources Initiative (RRI)

International Crisis Group:in Afrikka-ohjelman tuki (alueellinen tuki)

Kesto:	2010-2013
UM rahoitus:	1,1 milj. €
Maat:	Tämänhetkiset pääkohdemaat: Keski-Afrikan tasavalta, Tsad, Kamerun, Burundi, Kongon demokraattinen tasavalta, Eritrea, Etiopia, Kenia, Somalia, Pohjois-Sudan, Etelä-Sudan, Uganda, Burkina Faso, Norsunluurannikko, Guinea, Guinea Bissau, Liberia, Nigeria, Sahelin alue, Madagaskar, Zimbabwe,
Tavoite:	Tukea konfliktinestoa, kriisinhallintaa ja rauhanrakentamista Afrikassa. Tavoitteena on tarjota riippumaton tietolähde, joka tuottaa tietoa konflikteista ja käytännön suosituksia kriisinstesta ja –hallinnasta Afrikassa. Hankkeella pyritään myös tukemaan kansallisia demokratisoitusprosesseja tuomalla yhteen paikallisia, kansallisia ja kansainvälisiä toimijoita ja rahoittajia.

Suomen ja UNECAN yhteistyö ICT-alalla (vaihe II) (alueellinen hanke)

Kesto: 2009–2012
UM rahoitus: 5 365 900 euroa

Maat: Kansallisten tietoyhteiskuntastrategioiden laadintaa: Kamerun, Tshad, Kongon demokraattinen tasavalta, Niger, Nigeria, Sierra Leone, Swazimaa, Ruanda, Togo, Malawi. Lisäksi osa komponenteista toimii myös Gambiassa, Ghanassa, Mauritiuksessa, Etiopiassa, Mosambikissa, Tunisiassa, Malissa, Tansaniassa, Zimbabwessa ja Norsunluurannikolla.

Tavoite: YK:n Afrikan talouskomission (UNECA) tavoitteena on edistää sellaisen toimintaympäristön kehitystä, jossa ICT:n hyödyt voidaan valjastaa taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen kehitykseen ja joka edistää oikeudenmukaista ja mukaan lukevaa tietoyhteiskuntaa Afrikassa. Tämä tukee sekä Suomen kehityspoliittisen ohjelman että Afrikan tietoyhteiskunta-aloitteen tavoitteita. Yhteistyöohjelmassa on keskitytty tukemaan tietoyhteiskuntastrategioiden laadintaa ja suotuisan toimintaympäristön luomista.

Toteutettavat tahot: UN Economic Commission for Africa

IGAD:n (Inter-Governmental Authority on Development) toiminta- ja hankekapasiteetin kasvattaminen (alueellinen hanke)

Kesto: 2011–2014
UM rahoitus: 1 900 000 euroa

Maat: IGAD:n jäsenmaat: Djibouti, Uganda, Kenia, Etiopia, Somalia, Sudan ja Etelä-Sudan. Eritrea erosi järjestöstä 2007, mutta haluaisi liittyä takaisin.

Tavoite: IGAD:n tavoitteena on kehittää rauhanomaista yhteistyötä jäsenmaiden välillä alueellisen yhteistyön kautta ja rakentaa edellytyksiä talouskasvuun. Hankkeen tavoitteena on IGAD:n toiminta- ja hankekapasiteetin kasvattaminen. Hankkeen avulla tuetaan IGAD:n sihteeristön yhteisrahoitusjärjestelmää sekä perustetaan sihteeristöön projektien valmistelu- ja hallintayksikkö. Projektista tuetaan myös vuoden verran IGAD:n erityislähettilään toimintaa, joka keskittyy Sudanien välisen rauhansopimuksen toteutuksen seurantaan.

Toteutettavat tahot: IGAD; tekninen tuki: Niras Finland Oy

Suomalaiset kansalaisjärjestöt

Lukuisat suomalaiset kansalaisjärjestöt toimivat Sahelin ja Länsi-Afrikan alueella

Humanitarian aid to Sahel

LIITE 12

BY COUNTRY / 26.7.2012

COUNTRY / REGION	ORGANIZATION	AID ALLOC. EUR	COUNTRY REGION TOTAL	AID SECTOR
ern Africa + n of A.	UNHCR	4 400 000	4 400 000	Protection, aid to refugees, returnees & IDPs
el region	FRC / IFRC	1 000 000	1 000 000	Food assistance, water
tern Africa	FAO	500 000	3 300 000	Short-term livelihood support & emergency food security
tern Africa	UNHCR	800 000		Protection, aid to refugees, returnees & IDPs
tern Africa	UNICEF	1 000 000		Water, sanitation & hygiene promotion, nutrition, child protection
tern Africa	WFP	1 000 000		Food assistance
tral African Republic	FinnChurchAid	225 000	1 625 000	Food assistance
tral African Republic	FRC / ICRC	900 000		Protection, food ass., water, health, shelter
tral African Republic	WFP	500 000		Food assistance
d	FinnChurchAid	375 000	2 475 000	Protection, food assistance, health
d	FRC / IFRC	800 000		Food assistance
d	UNICEF	1 300 000		Water, sanitation & hygiene promotion, nutrition, child protection
i	FinnChurchAid	300 000	1 100 000	Food assistance
i	FRC / ICRC	500 000		Protection, food, health, water
i	FRC / ICRC	300 000		Protection, food, health, water
ritania	FinnChurchAid	200 000	200 000	Food assistance
er	FAO	800 000	2 600 000	Short-term livelihood support & emergency food security
er	FRC / ICRC	500 000		Protection, food, health, water
er	FRC / ICRC	300 000		Protection, food, health, water
er	WFP	1 000 000		Food assistance
th Sudan	FinnChurchAid	640 000	4 240 000	Food, water, shelter, child protection

th Sudan	FRC / ICRC	900 000		Protection, health, food, water, shelter
th Sudan	FRC / IFRC	700 000		Shelter
th Sudan	IOM	500 000		Protection, aid to IDP's, refugees & returnees
th Sudan	UNICEF	500 000		Water, sanitation & hygiene promotion, nutrition, child protection
th Sudan	WFP	1 000 000		Food assistance
an	FinnChurchAid	100 000	4 300 000	Food, health, wash, child protection, shelter
an	FRC / ICRC	1 500 000		Protection, health, wash, food
an	UNICEF	500 000		Water, sanitation & hygiene promotion, nutrition, child protection
an	WFP	1 200 000		Food assistance
an	WHO	1 000 000		Health
TOTAL USED		25 240 000		